

Literaire bijlage bij Mijn weekblad

E.Th.W. Hoffmann

Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann (1776 – 1822) begon zijn kunstenaarsloopbaan aanvankelijk als componist. Zo schreef hij de muziek voor een opera over het verhaal *Undine* van zijn vriend Fouqué de la Motte en reisde hij een aantal jaren rond met een operagezelschap. Later werd hij rechter in Berlijn en ging hij zich aan de letteren wijden. Eerst schreef hij onder pseudoniem, maar van 1819 tot 1821 verscheen een aantal van zijn fraaiste vertellingen in vier delen onder de titel *Die Serapionsbrüder*.

De verhalen zijn als edelstenen gevat in een raamvertelling, maar ook in dit geval kies ik voor een van de aardigste en bekendste vertellingen uit deze bundel.

1821

Hoffmann: Mademoiselle de Scuderi

Op een avond wordt bij mademoiselle de Scuderi, hofdame van Lodewijk XIV en vriendin van madame de Maintenon, door een opgewonden jongeman een kistje bezorgd, waarin zich een prachtig sieraad bevindt. Als ze het prachtstuk laat zien aan madame de Maintenon zegt die: 'Dat kan alleen maar gemaakt zijn door onze beroemde edelsmid Cardillac!' Als die erbij wordt geroepen, toont hij hevige verwarring en schenkt hij het kleinood aan mademoiselle de Scuderi. Enige tijd later wordt Cardillac vermoord. Zijn medewerker, Olivier Brusson, verloofd met zijn dochter Madelon, wordt van de moord verdacht en gearresteerd. Op verzoek van Madelon bemoeit mademoiselle de Scuderi zich met de zaak. Omdat Parijs reeds geruime tijd werd geplaagd door een

reeks gruwelijke roofmoorden, wordt Olivier ervan verdacht een lid van deze moordenaarsbende te zijn. Maar de jongen vertelt mademoiselle de Scuderi in vertrouwen dat in werkelijkheid Cardillac zelf achter al die moorden zat. Hij werd tot die misdaden gedreven door zijn obsessie met goud en juwelen. Psychisch in de war begon hij tegen de mensen, die zijn sieraden droegen, een onblusbare haat te koesteren. Zodra hij de kans kreeg doodde hij zijn voormalige klant en voegde het sieraad toe aan zijn geheime verzameling. Maar als hij een keer een gewapende officier aanvalt, steekt die hem zelf neer. Zo vindt Olivier hem en hij brengt hem naar huis, waar de edelsmid in zijn armen sterft. De gearresteerde Olivier Brusson weigert echter het geheim van de massamoordenaar te onthullen, omdat zijn smaad immers ook diens dochter, zijn geliefde Madelon, zou treffen. Uiteindelijk slaagt mademoiselle de Scuderi erin bij de koning gratie te verwerven voor de ongelukkige onschuldige, die dan met zijn Madelon kan trouwen.

1822

Th. De Quincey, *Confessions of an English Opium Eater*

Thomas De Quincey (1785-1859) was het vijfde kind in een gezin met acht kinderen. Van jongs af was hij schuw en verlegen. Hij liep bijna steeds te dromen en samen met een oudere broer leefde hij in een zelf geschapen fantasiewereld. Op school kon hij het niet uithouden. Hij begon opium te gebruiken, aanvankelijk als middel tegen zenuwpijnen die hem plaagden, later ook om de plezierige effecten ervan. Maar – zoals hij schrijft – hij 'streed tegen deze fascinerende verslaving met een godsdienstig vuur en slaagde er uiteindelijk in de ketens te verbreken'. Er volgden nachtmerries, waarin een zekere Malay hem steeds kwam lastig vallen, terwijl ook een jonge vrouw uit zijn Londense tijd er nu en dan in verscheen.

Met opium kon hij ontsnappen uit de dagelijkse werkelijkheid. Als verklaring voor zijn gedrag, schreef hij: 'Ik snak te zeer naar een toestand van geluk, zowel voor mijzelf als voor anderen. Ik kan ellende, of het mijzelf betreft of een ander, niet met voldoende vastberadenheid onder ogen zien en ik heb niet het vermogen om tijdelijke pijn te verdragen, ook al is die nodig voor een toekomstige genezing'. In 1816 trouwde hij met Margaret Simpson en ook dat werd een gezin met acht kinderen. Toen begon hij zijn *Confessions* te schrijven, die vooral zijn blijven boeien door de manier waarop hij in hartstochtelijk proza zijn dromen onder de invloed van opium heeft beschreven.